

IGRE U MOM SRCU

ORLANDO OD OPERE

Claudio Monteverdi "Krunidba Popeje"
 dirigent i redatelj opere Lovro Matačić, 1964.

Piše: Vedran Benić

„Opera na Ljetnom festivalu Dubrovnika – da ili ne? Prijepor star koliko i Igre nije do danas razriješen“ – ovako je o operi na Igrama, uz 50. obljetnicu festivala svoj tekst započeo Petar Selem. Slično je napisao i desetak godina prije, u monografiji Igara objavljenoj uz 40. obljetnicu: „Pitanje opere postavljalo se periodično tijekom četiri desetljeća dubrovačkog festivala. To ukazuje na dvije stvari: prvo, da se u festivalu zamišljenom kao što je dubrovački opera nije mogla previdjeti ili zanemariti i, drugo, da ta potreba za operom nije dobila konačnu potvrdu u praksi.“ Veliki operni znalac Petar Selem (1936.-2015.) koji je u životu režirao mnoge opere, nešto slično napisao bi i danas. Opera je oduvijek bila u čudnom odnosu s Igrama, bila je i željeno, i neželjeno dijete.

Ovakva razmišljanja bilježim ususret večerašnjoj opernoj premijeri Händelova „Orlanda“ u čudesnom ambijentu klaustura Benediktinskoga samostana. Opera se još jednom vraća na Igre i to s razlogom. Festival zamišljen kao dramsko-glazbeni, zapisao je Selem, teško je zamisliti bez one vrste koja upravo spaja dramsko i glazbeno, a to

je opera. A razlozi protiv opere, piše on, sasvim su obični i praktični - u posebnosti dubrovačkih prostora, od kojih ni jedan nije posve sklon operi. Sve su to uglavnom mali prostori, u kojima je teško riješiti osnovnu stvar: postaviti orkestar. S druge strane, na Revelinu na kojem je to moguće, konstatira Selem, upitna je akustika.

Pa, ipak, koliko god se činilo da su se opere tek povremeno pojavljivale u programu, na Igrama je do sada izvedeno više od 65 opernih naslova, uz znatno brojnije verzije, jer su se neke opere, bilo u produkciji Igara, bilo na gostovanjima, naravno ponavljale. Već na drugom Festivalu 1951. opera sarajevskog Narodnog pozorišta na tadašnjoj Ljetnoj pozornici izvela je čak pet opera uključujući i Gotovčeva „Era s onoga svijeta“. Ali, unatoč svim tim brojkama, operna umjetnost nikad nije uspjela uspostaviti čvrsto uporišno mjesto u programskoj koncepciji Igara. S obzirom na komornu veličinu dubrovačkih prostora, neko je vrijeme mantra bila komorna opera, najčešće u atriju Dvora. No, na kraju je, kako je napisao Selem, sve je te priče o starcima ženicima, mladim nevjestama i lukavim sluš-

kinjama „u sjećanju bilo posve nemoguće razlučiti jedne od druge.“ Povremenu pokušaji operne suradnje sa Splitskim ljetnom redovito se neslavno propadali, a kada je Petar Selem 1991. postao umjetnički direktor Igara, njegov pokušaj realizacije Mozartove opere „La clemenza di Tito“ na Boškovićevom poljani silom prilika bio je otkazan. Zrakoplovi JNA već su u niskom letu nadlijetali Grad. „Tjerali smo program Festivala usprkos svemu. Ali za operu je to bilo previše: ona traži sigurnost, mir“, zapisao je Petar Selem.

Uz dobrodošlicu operi na 68. Igrama, zaključit ću jednom posve neobičnom osobnom asocijacijom na spomen naslova ovogodišnje opere „Orlando“. Negdje 1993. ili '94. godine u još uvijek ratnom Dubrovniku se pojavio novinar iz Velike Britanije imenom – Orlando. Na moj začudeni pogled, odgovorio je: „Roditelji su mi bili ljubitelji umjetnosti, prije rata redovito su ljetovali u Dubrovniku!“. A kad sam mu, kao i drugim inozemnim novinarima pokušao razjasniti tko je tko u ovom ratu, odgovorio mi je: „Ne trebaš mi ništa objašnjavati, sve razumijem. Ja sam, naime – Škot!“